

نداء خلق

نامه ملی ادبی - اجتماعی و سیاسی

شماره شانزدهم

سال اول

پنجشنبه ۲ جوزا ۱۳۳۰

مطبوعات آزاد خادم را حواستحکام

بنیاد دولت است !!!

مطبوعات ملی و ازاد که ترجمان احساس و عواطف خلق است از همه اولتر برای راحت و استحکام بنیاد دولت خدمت میکند - امروز در مجادله سیاسی جهان بنیادها منهدم گردیده اند و افکار عمومی تمامیت نموده و قوه خلق پشتیبان افکار و اعمالشان باشد - امروز قیمت دولت ها بیشتر با فکر عمومی مربوط بوده و اگر دولتی نمیتواند پشتیبانی اکثریت ملت را با روش سیاسی و اداری خود حاصل کند خیلی سست نمیشود و بختیار است - طوریکه قبلا آقای محترم معصومی در یکی از دو روزنامه های رسمی مرکز نوشته بودند اکنون مطبوعات رکن چهارم دیموکراسی و اساس دولتها حساب شده و یک قوه بزرگ و حسابی شمرده میشود - اگر یک دولت از افکار عمومی بیخبر مانده و تنها راه تماس و ارتباط با خلق روزنامه های رسمی و تحت فشار و مطابق روش دولتی باشد پس هیچگاه از افکار و احساسات عمومی واقف نشده و نمیتواند مخرج کار را اقامد و خط مشی سیاسی و اقتصادی خود را بطور واضح روشن سازد - دولت ها درین گونه طور اداره اغلبا با چرب زبانیهام مدح و ثنای روزنامه های رسمی و نویسندگان اجیر و اشخاص - استفاده جو فریب خورده و لذا در مواقع بحرانی نمیتوانند از قوای ملی استفاده صحیح و اساسی نمایند - پس روزنامه های ملی و ازاد در ابلاغ و رسانیدن افکار و احساسات و تعقیدات عمومی خلق بدولت - خدمت بزرگی نموده و آنها را در خط مشی سیاسی و اداری شان راهنمایی میکند - و چون تامین راحت و سعادت قوم و پیروی از افکار کثرت خلق بقیه در ص ۴

(۳)

نو پیسنده - جناب محترم مولینا

فضل ربی عضو جمعیت العلماء

صنعت و بدعت

در آخر مکوب (۱۸۶) جلد اول حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی (رح) تحریر میفرمایند (فصلیکم بالاقتصاد و علی ما یست سنت رسول اله صلی اله علیه و سلم والاقتصاد علی اقتداء اصحابه الکرام) یعنی لازم بگوید بر خود اقتصاد (کوتاهی) بر متابعت سنت رسول اله ص و اکفا بر پیروی - اصحاب کرام و خیر را و در حدیث شریف که در این باب مذکور است حاصلش این است که شما لازم بگوید بر خود اصل سنت مرا و سنت خلفای راشدین - هدایت کنندگان را و تمسک کنید بآن و سخت مضبوط بگوید آن را بدندان و خور را از امور نو پیدا نگاهدارید زیرا که هر نو پیدا بدعت است و هر بدعت گمراهی و هر صاحب بدعت در اثر است و ایضا در حدیث مسلم کور در مسلم شریف است که بهترین کلام کتاب خدا است و بهترین طریقه های نیک طریقه متوجه محمد ص است و بدترین امور نو پیدا شدگان در دین اند و هر نو پیدا شده بدعت است و هر بدعت - گمراهی است - حضرت فاضل اخوی عزیزم محمد شیوین خان قاضی مرامه جلال ابا در روزنامه انیس بجواب مضمون غلام حسن خان صافی از راه شریعت و حکمت میگویند تمسیر مذکور در اصل مسجد است که محصه غریب ان برای احترام موی مبارک موضوعی تشکیل و تمین شده کاش درین جواب قاضی صاحب از روی شریعت تحریر نمیشود زیرا که صحابه کرام و غرض حضرات تابعین و تبع تابعین برای احترام موی مبارک رسول اله ص موضوعی را - تشکیل و تمین نکرده اند و درین جا موضوعی برای احترام کبار و سوك تشکیل و تمین شده - حالا نکه ثبوت این موی یکی از دلایل اربعه شریعه نشده و برای احترام موضوعی تمین میگرد پس اینکار محدث و نو پیدا شده بدعت است کاش این کار را از روی شریعت نمیگفتند باقی مانند این امر که از حکمت است چرا که حضرت قاضی صاحب حکیم گفت لا کن سر حکمت را تحریر نکرده اند - حضرت فاضل قاضی صاحب بدون ذکر و از حکمت حکیمند پس چه ضرر است امر بدعت و ادرا جو اب خود یک اساس شریعت قلمداد کنند باید که از حکمت میفرمودند - حدیث متفق علیه - صحیحین (و عن عمر بن حصین قال قال رسول اله صلی اله علیه و سلم خیر امتی قرنی ثم الذین یلوئهم ثم الذین یلوئهم ثم ان بعد هم قوما یشهدون ولا یستشهدون بقیه در صفحه ۳

مظاهرات

در فاصله این هفته خبرهای رسیده از ولا یات و ایالات حاکمیت که عصا نهیت ملت در مقابل تجاوزات غیر مهذبانه کراچی خیلی شدید بوده و در هر نقطه اجتماعات کثیری بمظاهرات و میتنهای اخته اند و مردم کرم تحصیل لیس هادر سرکها و به وزارت دفاع ملی مظاهراتی نموده اند -

شاغلی دهقان نوکیل بد خشا

از من به نداء خلق

نداء خلق (الحق نداء خلق است) حقیقتا این نامه ملی ترجمان صحیح افکار مردم بوده و آنچه در دماغ و اندام عامه سواغ داریم - عین آن درین نامه ملی منعکس شده است و بعد از نیمه که جزو اجزای اخلق (فردی از افراد ملت) میباشد شل شکایت هائی یاد داریم که هر گاه توضیح نمائیم برای ششماه هر چهار صفحه نداء خلق را احتوا میکند ولی از نگارنده محترم و با ایمان آن اول خواهر میگویم خفه نشوند و دلیل مرا نیز بشنوند -

راست است که در محیط شکایتها موجود است و از شکایت حکایتها وجود آمده است اما حقیقت را بزمان و به منطقی باید گفت که هر گاه با ذواتیکه طرف سعایت ما واقع اند رو برو شویم در برابر ادله قضا مستند و احیاناً حقیقی ایشان لا جواب نگشته و آنها را در آن وقت حق بجانب نشماریم • بمصدق اینکه (هر که دل دارد آرزو دارد) هر فردیکه در راس يك شعبه نشسته و هم زاده همین خاک است و به مقتضای طبیعت بشری نیز هر انسان ترقیخواه و شهرت پسند بوده و شهرت نمک هم حاصل نمیشود جز با اعمال نمک ••

پس در حالیکه بیشتر هر يك مشکلی حایل بوده و مانع تصمیم و تطبیق افعال و اقدامات باشد عقلاً قابل سرزنش و نکوهش نیست - چنانچه صورت معاذیر و استعفاي آقای رئیس زراعت را نشو در پامان همت او شان را تمجید نموده اید شاید بمعاذیر دیگران نیز تسلیم شوید •

خلاصه باید در برابر شکایتهای خلق راههای جاره و علاج اصلی درمان درد های مردم را جستجو کنیم که در کجا است و چیست و چگونه این زخمها التیام میشود؟ هکذا با دستگاه حکومت نیز قبل از هر چیز گفتن باید در تماس و داخل مذاکره و محاوره و مفاهمه شویم و بهینیم آنها چه میگویند گفتار شان تا کجا مقرون حقیقت است و بعد از مفاهمه و تفهیم آیا آقایان بمعلومات و نظریات - آراء و افکار ما هم قریب میشوند گوشت میدهد و بر سر اتفاق و اتحاد در فکر و عمل می آیند یا نه؟ اگر خوش بختی بعد عمری بمسراغ این کشور آمده باشد البته حضرات عالی هم از بهیمن کردن راه اصلاح و عمران مملکت و التیام جراحت قلوب عالی سر باز نمی زنند - انگاه دکات سهو و اغلاط

اقوال و اعمال هم دیگر را حل و رفع نموده باتفاق کامل توکل علی اله گفته دست بکار هائی بزنیم که سعادتی حقیقی خورد و کلان ملت و مملکت در آن مندرج باشد و در غیر تو دیکه و یا عدم توافق نظر ایشان البته دست - قدرت در معلوم کردن سر توشت احوال مان ما را یاری خواهد کرد •

نداء خلق - توصیه آقای دهقان بسیار معقول و بجای است گمان داریم پس از نشر استعفای شاغلی رئیس زراعت شبهه باقی نماند که آمرین بزرگ از تمام کم و کیف بحران موجود واقف بوده ولی مبارزه با آن را مشکلی یا غیره لازم حساب میکنند •

ای کاشتر آقای دهقان که يك تن از وکلای ما ناموس و صاحب شرافتند خود شان بزمانیکه توصیه میفرمایند صاف و پاک درد های خلق را اظهار و تجربه کنند که به نداء ی شان چه ترتیب اثری داده میشود - صفحات نداء خلق پذیرای پیمشهادات و نظریات شان است •

افغانستان و پاکستان

چند شب قبل رادیوی پاکستان در ضمن خبر های سر و سر فارسی خود گفت که کنگل شاه معاون امور سرحدی وزارت خارجه پاکستان بعد از یکماه توقف در کابل اخیراً بکراچی مراجعت کرد • را دیوی مذکور علاوه کرده (که مشار الیه از مذاکرات خود در کابل خیلی خوشبین است و آرزو مند انکشاف با پیمان سبک دوستانه میباشد) •

البته ما هم آرزوی جز مناسبات حسنه و احترام - متقابل با همسایه خود نداریم منتها مشروط بر اینکه حقوق حقه سیاسی افاضات را تا درهای سند احترام و اعتراف نمایند • معذرتاً چون نشر این نوع خبر ها از دهان و امشرب میگرداند و لهای امور وزارت خارجه افغانستان برای وضع تشویش مردم ما نیست حقیقتاً بطور خبر ها را بلا فاصله با اطلاع مردم برسانند (اداره)

از گوشه اخبار های رسمی - به جای و بهیمن خدمت شاغلی غلام غوث خان "سرباز" بعد ۵۵ سال خدمت در مجلس حسن خط و خطاطی در مطابع بالیافت و علمیت کافی و رضایت از روزگار الا آخر وفات نمودند • (انیس) نداء خلق - روزنامه انیس دومه بهما از فروش در نشر خبر توضیح نشر نمودند در طی يك عمر خدمت متوفی بجه رتبه بوده ها تا میل و چه مکاناتی دریافته و معاش روزانه اخیر شان چند وجه

بقیه سنت و بدعت

یخوتون و لا یوتنون و یثرون و لا یفون و یظهر فیهم
المسن و فی روایه و یحلفون و لا یحلفون فی روایه المسلم
عن ابن جریر ثم یخلف قوم یحیون السماء (بقیه در اتی)

بمسلمه اعانه شهامت خلق

شا غلی عبد الباقیخان کریمی خان علوی در طی مکتوبی مبلغی
بجریده نداء خلق طور اعانه اعطاونو شته اند (من اگر
با اولاد خود گرسنه و برهنه بما تم یا کی نیست یا شد تا
اخبار شما وقفه نمیداد و امیدوارم از درویشی نوائی ما ندم
من این برگهای سبز یا نکی را که مصادد د و صد افغانی و
خیلی ها تا چیز و تا قابل است قبول فرموده یکی و ناچیزی
این تحفه درویشانه و کلانی نام خانوادگی من نگاه نکنید
که من از نام خانوادگی چیز نشان بدوئی نداشته و چنانچه
خود شما از حال و روزم خبر دارید کاری یا معاشی یا جانی
یا جایادی ندارم :

عذرم بنده و دار معذرت پای ملخص تحفه مور
نداء خلق احساسات این بیثوای یا همت و غنی را
قابل تقدیر دانسته و ازین همدردی و مساوت شان تشکر
می نماید :

د لالت خیر

سحر ز هاتف غیم رسید مؤده بگوش
که دور شاه شجاعت می دلیر بنسویی
شد آنکه اهل نظر بر کفاره میرفتند
هزار گونه سخن بر دهان و لب خا موش
به پانگ جفک بگویم آن حکا یقها
که از تهافت او دیگ سینه میزد جوش
شراب خا نگی از بیم محاسب خوردن
بروی یار بنوشیم و پانگ تو شا نوش
ز کوی میکده دو شش بدوش میرد
ا مام شهر که سجاده میکشید بدوش
د لالت خیر کتم براه نجاسات
مکن بفسق مباحات و زهد هم مفروض
محل نور تجلی است رای آنور شاه
جو قرب او طلین در صفای نیت کسور

آرزو های خلق

بما میثو یستند پر گرام نشراتی راد یو کابل تحت مواظمت شاغلی
بر شفا انکشاف و اصلاح پذیرفته و آینده بهتری را بماتویند
میدهند
نداء خلق - شا غلی بر شفا کلامت لایق و با ذوق الهی در
بر آوردن آرزو های خلقت با و روشنائی و با کمال کامیابند
توفیقات مزید را برایشان آرزو مندیم

د یا لوگ

اسا تقرین راه تمول

د - چطور کنیم که مام چیزی صاحب و دی قات عیش خود
کنیم ۰۰ بودجه و پول فریمان است - اما همو معاش -
تخصیصه ۰۰ از کجا یسر بزدیم از بوش یا دوا زیش

م - آمر مامورین محاسبه و ا جرائیه ره صدا کو که بکراه
بوش بکشن ۰۰ همه احضار میشوند

ر - ا و بیاد را ! ما خو سو ختیم نه تیز رفتار درک دلمه و
نه کوتی و نه اسهام خاک ده ای ریاست و مدبریت

م - باها یگی یک پیشتهاد کو که جای و عمارت فعلی بزی
ا داره ما خیلی کو چک است و حقیر - نظر بو سمت و -
انکشافات آینده - لازم است چند ملیون افغانی منظور
و در اختیار ما گذاشته شود اگر چه نه وسعتی است و نه
انکشافی

محاسبه - همه از خود مستقیم فوری موافقه و قرار داد
و باز کاوش بدست خود ماست - برادر همی تصمیم است
که مثل ریگ واری همیشه ده گیر ادم میا به ۰۰ باز شما
از بر آورد شام تتر سین پیشتهاد میشود مجلس دایر و -
پیشتهاد منظور در اختیار کامل رئیس گذاشته شد
محاسبه - مبارک منظور شد - اعلان کتین که قراردادی
مامورین - قراردادی که بدل ما بود مدت اعلان نام دو
روز است

نداء خلق - بحساب ای چار کلا هها اگر حیف و میل به
همین تخفیک و طبعادر تصمیمات بلند بالا طراح میشود
هرگاه دولت تما یندگان از صدارت مضی - فواید عامه -
یکی دو وکیل شورا یملی و وابستگان مطهرات جهت وارسی
امور و مصارف هر تصمیمی که موا حدات میگردد مقرر فرمایند
و این هیئت بر علاوه هیئت بر آوردی بطور مراقب کارها
را نگرانی تما یند شاید نصف پول بحیب چار کلا نرود

عمر خد شکران

از شفقتهای پدراک اعلیحضرت هما یونی در حین مریضی و بعد
از وفات قهله گاه مرحوم مان اصل خان فرقه مشر صمیمانه
شکو گداریم آخرین روزی یک افسر مجاهد و خدنگروطن
با موا زش شاه جوان کشور بر آورد شد و بعد ۲۴ سال خدمت
در قریب آرامگاه اعلیحضرت شهید سید به خاک سپرده شد
تشریف فرمائی نداء خلق هما یونی در مجلس ترحیم قلمی
و بوکت است بخت الهی مردان صالح و فداکار قوم بودند و بجاویدند
ما اخلاف آن مرحوم و اقوام سمت جنتی با خا و وسعت
خود جا نباری را در بقای سلطنت با نسا جوان و زوق وطن
عزیز میدانیم غیا خطبه

تنقید شای غلی مصوبی بر قانون مطبوعات
(۴)

۹ - در ماده (۱۲) گفته میشود که: (هر اداره -

روزنامه و مجله باید از آثار منتخبه خود بداد و دو نسخه مطبوع مجاناً بشعبه مربوطه ریاست مطبوعات بفرستند و اگر ۱۰۰) درین جا بهتر بود عوض کلمه "بداد" که کاملاً بی مورد میباشد مدت معین میگردد.

۱۰ - در ماده (۱۴) چنین تذکره (نشرات مخفی

امنیت و خلاف رژیم مشروطیت و پروپاگاند بر خلاف وحدت ملی ممنوع است اگر روزنامه و مجله و رساله موقوفه باشد علاوه بر مصارف همان نسخه مدیو مسئول و نگارنده - الی چهار ماه عایدات جریمه و از ششماه الی پنجسال از دوا تر رسمی طرد میشود) در حالیکه در اصولنامه راجع به نشرات دوا تر دولتی هیچگونه شرایطی بمنظر نمیخورد حکم این ماده را نیز نمیتوان بدوا تر رسمی مربوط قرار داد و اگر این ماده به نشرات دولتی ربطی نداشته باشد تطبیق جزای طرد برای اشخاص دوا تر مسلک ازاد چگونگی تصور شده میتواند؟ گمان میکنم جزای طرد از ششماه الی پنجسال از دوا تر رسمی درین ماده قطعاً گنجایش و لزوم ندارد. (با قید دارد)

مکاتیب وارده - بعد القاب -

خیلی بختیاریم که پس از عمری نردیم و خبر استعفای یک نفر از اعضای کابینه را شنیدیم خیلی مایه امیدواری است که اکنون از خوف مسئولیت فردا اشخاصی استعفا میدهند - استعفا نامه آقای امیرالدین خان پرده را از روی بساا سرار میبرد - آقای عطائی! شما که در تداع خلق نوشته اید (این بار اول است که یکی از اعضای کابینه استعفا میدهد) گمان میکنم فراهموش کرده اید که چندی قبل آقایان فیتش محمد خان وزیر معارف و عبد المجید خان زاهدی وزیر اقتصاد نیز استعفا داده بودند پس منتظریم اگر موقوف شود عین استعفای این دو وزیر دیرین و کهن کابینه را هم بخیر و آگاهی خلق نشر بفرمائید (محمد نعیم شایان)

تداع خلق - امید داریم دو نفر جلالتماب مستعفی هم اگر خواسته باشند سواد استعفا نامه خویش را برای نشر و اطلاع خلق بفرستند.

خبر تلخ

در اثر جدیت ما مورین مدافعه ملخ و استعمال ادویه کیمیا در قند هارو قطغن ۹۵ فیصد - در مزار شریف ۷۵ فیصد در میمنه و شین دند ۸۰ فیصد و در فراه درحدود ۷۵ فیصد ملخها (تلف!) شده اند.

بقیه سر مقاله - فرض اولیه دولت هاست فلذا راحت و سعادت دولت و ملت تامین میشود - اما درین جا خلق نیز یک وظیفه مهم و اساسی داشته و یکی از عقلا میگوید که (آزادی عبارت از یک مال موروثه نیست - بلکه عبارت از یک فتح تازه برای هر نسل است) یعنی مردم خودشان برای تامین آزادی هلو مخصوصاً آزادی مطبوعات و اظهار افکار سیاسی و اجتماعی خویش باید مبارزه نموده و هر نسلی باید این حق خود را حفظ و حتی بسا فتح بدست آورد - یک قسطنطنیه اساس و بزرگیت که انسان در میدان مبارزه حیات باید با حقایق تلخ و ناگوار و برور گردد و لی شرط عقل آن است که ازین حقایق ناگوار و ظاهراً زشت استفاده کند و درس عبرت گیرد - تکامل مطلقه برای بشر ناممکن است و لذا تا بشر باقی است خطا و نقصان با او توأم است - اما تنها راهیکه انسان را از ارتکاب خطاهای بزرگ حفاظت میکند همانا سبب عبارت از مطبوعات ازاد و گوش دادن بافکار و احساسات خلق است - هکلهای رئیس یونایتد پیرس در مجمع ناشرین امریکا میگوید که (وظیفه اساسی مطبوعات آزاد انکون ما نند هر زمانی عبارت از صحت و صفائی در ستونهای اخباری و صمیمیت و ایماننداری در سر مقاله ها بود مولی نامه های تحت کنترل فاقد این مزایا میباشد - مطبوعات ازاد عبارت از یک تحفه نیست که حکومت بفرستد بلکه امتیاز نیست که ما با مبارزه متوالی بدست آورده ایم - و این عبارت از یک حق خلق است که بر او با خلق تو سطمیا رزمین بنای این ملت تامین گردیده - مطبوعات ازاد مانند سایر ازادیهها قوه خود را از اراده خلق و ملت در راه صیانت آن بدست میآورند و خود بخود بدست نمی آید) گورکی نویسنده معروف روسیه مطبوعات ازاد را رهنما و معلم خلق و مری مردم حساب مینماید و میگوید که مطبوعات باید آینه انعکاس افکار خلق بوده و سعی کند که پشتیبانی توده مردم را صاحب گردد - پس مطبوعات ازاد که افکار عمومی خلق را بگو شها میرسانند با نمایندگی از احساس و عواطف مردم باصلاح امور و خط مشی سیاسی دولت خدمت بزرگی نموده و سعادت دولت و ملت را امروز فردا بار میآورند - یگانه خطر جاکاه و مخرب برای دولت ها مطبوعات تحت کنترل است که همه حقایق را چیه و وارونه نشان داده و هر یک اثر سوء آن برای روزگرنی و منافع شخصی خاکسترا فکده و در عوض حقایق تلخ ولی مفید کلمات جوب و نرم و فروبیا را بگو شها ابلاغ میکند - فرائد ستار زل منتظم عمومی اسو شینتید پرس میگوید که (اگر داریم که آزادی ما دوام و ابقا نماید امروز زمانست نیست که ما " حقایق درشت و تلخ " را با " کلمات جوب و نرم " معاوضه نمائیم) (محمودی)

مطبوعه - گسترش شخص تداع خلق - کابل